

Warszawa, dnia 8 stycznia 2019 roku

INFORMACJA PRASOWA

Dobra zmiana omija pacjentów – podsumowanie projektu Razem dla Zdrowia

Projekt Razem dla Zdrowia pokazał, że jesteśmy gotowi jako społeczeństwo do efektywnego dialogu, rozumiejącego i szanującego różne podejścia i oczekiwania, łączącego się we wspólnych celach ponad środowiskowymi podziałami. Brakuje natomiast docenienia przez decydentów rekomendacji wypracowanych tą drogą oraz korzystania z nich przy reformowaniu systemu. Pacjenci nie odnoszą widocznych korzyści z dotychczas przeprowadzonych zmian i wzrostu nakładów na ochronę zdrowia.

Głównym celem projektu Razem dla Zdrowia realizowanego ze środków EFS w latach 2016-2018 było zbudowanie dialogu społecznego oraz współpracy pomiędzy administracją publiczną a partnerami społecznymi (organizacjami pacjentów, świadczeniodawcami oraz przedstawicielami zawodów medycznych – izbami lekarzy, pielęgniarek i farmaceutów). W ramach ponad dwuletniej realizacji projektu przeprowadzono **11 debat** z udziałem ww. interesariuszy, które dotyczyły istotnych bieżących problemów systemu ochrony zdrowia, przeprowadzono badania społeczne oczekiwań pacjentów i zawodów medycznych od kierunków wskazywanych podczas debat zmian, przygotowano **10 raportów** przedstawiających wyniki debat, badań społecznych, analizy najlepszych praktyk oraz rekomendacje dla administracji publicznej, będące wspólnym stanowiskiem debatujących środowisk zainteresowanych procesami transformacji systemowej. **Większość rekomendacji koncentrowała się wokół zbudowania pacjentocentrycznego systemu opieki zdrowotnej.** Wszystkie zostały przekazane partnerom projektu – Naczelnej Izbie Lekarskiej, Naczelnej Izbie Pielęgniarek i Położnych, Naczelnej Izbie Aptekarskiej, organizacjom pacjentów biorącym udział w projekcie, kierownictwu Ministerstwa Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia, Głównej Inspekcji Sanitarnej, Instytutowi Zdrowia Publicznego PZH oraz wielu innym instytucjom i podmiotom działającym w ochronie zdrowia. **W ramach projektu udało się wypracować zbiorcze rekomendacje dla administracji publicznej dotyczące wdrożenia najważniejszych elementów pacjentocentrycznej transformacji systemu ochrony zdrowia.** Przedstawiono je Ministrowi Zdrowia oraz Radzie Dialogu Społecznego w formie infografiki opublikowanej w grudniu 2017 roku jako wyraz oczekiwań pacjentów od kierunków zmian systemowych w ochronie zdrowia. Pod tymi rekomendacjami podpisało się 40 organizacji pacjentów. Nie zostały one jednak skomentowane przez decydentów ani wykorzystane w toczącej się debacie Wspólnie dla Zdrowia. Zasoby projektu Razem dla Zdrowia to dotychczas niewykorzystane źródło gotowych rozwiązań by uczynić

system opieki zdrowotnej bardziej efektywnym i skoncentrowanym na pacjencie. „Kończymy projekt ze smutnym przekonaniem, że środki Unii Europejskiej przeznaczone na realizację projektu nie zostały przez administrację publiczną wykorzystane dla dobra publicznego, ponieważ zabrakło woli decydentów by pochylić się nad ogromną pracą wykonaną w projekcie przez najważniejsze środowiska – to frustrujące uczucie, że jako kraj nie jesteśmy w stanie tego unikalnego dorobku wykorzystać” – uważa Ewa Borek, Fundacja My Pacjenci.

Zofia Małas, Prezes Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych podkreśla, że „w czasie realizacji projektu Razem dla Zdrowia: Fundacja My Pacjenci, Naczelna Izba Lekarska, Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych i Naczelna Izba Aptekarska we współpracy z pacjentami przyczyniły się do identyfikacji barier, potrzeb pacjentów i przedstawicieli środowisk medycznych w systemie ochrony zdrowia. W organizowanych konferencjach i warsztatach, ze szczególnie ważnym i aktywnym udziałem pacjentów, brali udział również przedstawiciele administracji publicznej i świadczeniodawców, co powinno przyczynić się do wdrożenia wypracowanych w projekcie rekomendacji. Badania opinii i opracowanie bardzo wartościowych raportów, analizujących wiele obszarów i problemów w ochronie zdrowia, to ogromna praca wykonana w czasie realizacji projektu. Jednakże najważniejszą wartością projektu Razem dla Zdrowia było to, że stawialiśmy pacjenta w centrum systemu, a wskazane i zalecane kierunki zmian polityki zdrowotnej powinny zostać uwzględnione przez administrację publiczną, a zatem poprawić sytuację pacjentów i pracowników ochrony zdrowia.”

Profesor Romuald Krajewski z Naczelnej Rady Lekarskiej zwraca uwagę na zasadność kontynuacji projektu – „dyskusje, konsultacje i współpracę pomiędzy organizacjami pacjentów a lekarzami i innymi pracownikami ochrony zdrowia docenialiśmy od dawna i zaczęliśmy być Razem dla Zdrowia jeszcze przed rozpoczęciem projektu. Projekt stworzył znacznie większe możliwości działania, umożliwił prowadzenie sondaży, organizowanie spotkań, publikacje. Najważniejszym efektem tej pracy jest zwiększenie świadomości potrzeby udziału pacjentów nie tylko w dyskusjach ale i w decyzjach dotyczących zarówno polityki zdrowotnej i administrowania systemem. Opracowane propozycje powinny być dobrą podstawą do dalszych podobnych dyskusji i konsultacji. Szkoda, że projekt się kończy, bo powinien raczej być dobrym początkiem stałej, jeszcze bardziej wspieranej i docenianej współpracy.

Czy pacjenci odczuwają, że system ochrony zdrowia się zmienia?

Na zakończenie projektu Razem dla Zdrowia przeprowadzono badanie jakościowe wśród 20 organizacji pacjenckich dotyczące oceny odczuwalnych zmian w systemie ochrony zdrowia w okresie ostatnich dwóch

lat.¹ Pytania kierowane do organizacji pacjentów dotyczyły następujących obszarów:

- dostępu pacjentów do informacji
- dostępu pacjentów do świadczeń
- jakości leczenia
- profilaktyki pierwotnej i wtórnej
- konieczności ponoszenia wydatków prywatnych

Pacjenci oceniają, że **nie nastąpiły istotne zmiany w żadnym z badanych obszarów ochrony zdrowia, a jeżeli jakiegokolwiek działania zostały wdrożone w celu poprawy sytuacji pacjentów, to nie są to zmiany wystarczające bądź nie trafiają w kluczowe niezaspokojone potrzeby pacjentów.** Podawano przykłady pseudousprawnień w korzystaniu z informacji lub świadczeń – opartych na słusznych założeniach, ale realizowanych niesprawnie i nieefektywnie. **Kolejki, nierówności w dostępie do świadczeń, długi czas oczekiwania na poradę specjalistyczną, wysokie wydatki prywatne na ochronę zdrowia – to nadal najpilniejsze nierozwiązane problemy pacjentów.** Pacjenci są coraz bardziej świadomi swoich praw, ale nadal zagubieni w systemie, który nie zmienia się na bardziej przyjazny. Istniejące systemy informacji (NFZ) nie podają prawdziwych danych – typu czas oczekiwania na dane świadczenie, podobnie oceniana jest infolinia TIP. Badani odczuwają, że podstawowy problem, jakim są kolejki nie ulega zmniejszeniu, a w wielu wypadkach wręcz przeciwnie – kolejki są coraz dłuższe. Pacjenci oczekują pilnie czytelnej informacji o okresie oczekiwania na dane świadczenie medyczne z danymi takimi jak: efektywności i jakość leczenia w poszczególnych ośrodkach. Wszyscy badani są zgodni, że wzrosły prywatne nakłady pacjentów na badania i świadczenia specjalistyczne. Zainteresowanie wynikami projektu wyraziła Najwyższa Izba Kontroli, która zamierza je wykorzystać przy podejmowanych w przyszłości kontrolach, a także w pracach analitycznych przy formułowaniu wniosków systemowych dotyczących funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

Wyniki badania Fundacji MY Pacjenci są bowiem zbieżne z kontrolą NIK², której wyniki opublikowano w grudniu 2018 i która wskazuje na:

- nierówności w dostępie do świadczeń
- wydłużenie kolejek w części zakresów świadczeń,

¹ Badanie jakościowe przeprowadzone techniką: Pogłębiony Wywiad Indywidualny realizowany przez telefon, liczba zrealizowanych wywiadów: 20, próba: przedstawiciele organizacji pacjenckich z bazy Fundacji MY Pacjenci. Baza została przygotowana w taki sposób, aby zapewnić możliwość poznania szerokiego spektrum problemów pacjentów niezależnie od typu choroby i jej specyfiki/typu pacjenta, wielkości miejsca zamieszkania pacjentów i regionu kraju. Realizowane w okresie 01-30 listopada 2018 roku.

² NIK o realizacji zadań NFZ w 2017 roku.

- wysoki udział kosztów leczenia szpitalnego w kosztach świadczeń ogółem
- mniej świadczeń realizowanych w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Wyniki wywiadów z organizacjami pacjentów oraz kontrola NIK wskazują na fakt, że pomimo istotnego wzrostu nakładów na ochronę zdrowia w ostatnich latach podstawowe problemy pacjentów pozostają nierozwiązane i to nie pacjenci są beneficjentami zwiększonych nakładów na zdrowie. „Wykorzystaliśmy wraz z partnerami projekt dialogu społecznego Razem dla Zdrowia żeby wskazać administracji publicznej w jakim kierunku powinien zmieniać się system opieki zdrowotnej aby stawał się bardziej nowoczesny, skuteczny, bezpieczny i pacjentocentryczny. Realizacja tych kierunków zmian zapewni, że pacjenci odczują oczekiwaną zmianę. Pozostaje po projekcie 10 unikalnych raportów, dotyczących następujących zagadnień:

1. Podstawowa opieka zdrowotna – jaka jest i jakiej oczekujemy
2. Bezpieczny Pacjent – tworzenie kultury bezpieczeństwa i jakości leczenia
3. E-zdrowie – czego oczekują pacjenci
4. Otyłość dzieci – konieczna profilaktyka
5. System ochrony zdrowia jakiego potrzebują pacjenci – organizacja i finansowanie
6. Współpłacenie za świadczenia zdrowotne
7. System informacji i wsparcia pacjentów i obywateli
8. Jak skrócić kolejki do świadczeń zdrowotnych?
9. Prawa pacjenta – czas na zmiany
10. Pacjentocentryczne mierniki w onkologii

Liczymy że ten unikalny dorobek wynikający z debat i badań społeczny stanie się przedmiotem prac w resorcie zdrowia i wytyczy kierunek tak oczekiwanej pacjentocentrycznej transformacji systemowej” - podsumowuje Ewa Borek, Fundacja MY Pacjenci.

RAZEM dla ZDROWIA to partnerstwo Naczelnej Izby Lekarskiej, Naczelnej Izby Aptekarskiej i Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych oraz Fundacji My Pacjenci. Głównym celem projektu jest rozwijanie dialogu społecznego oraz społecznej idei odpowiedzialności instytucji systemu ochrony zdrowia, poprzez wypracowanie w ramach powołanego partnerstwa trwałych i transparentnych mechanizmów konsultacji społecznych. Realizacja celu pozwoli na wzmocnienie dialogu i współpracy pomiędzy administracją publiczną a partnerami społecznymi (organizacjami pacjenckimi oraz zawodami medycznymi). Wypracowane w ramach projektu stanowiska i rekomendacje, będą podstawą do wdrożenia projakościowych rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia, ułatwiających dostęp do wysokiej jakości usług medycznych.

PARTNERZY PROJEKTU:

Fundacja MY Pacjenci powstała w 2012 roku w celu wspierania partycypacji pacjentów podejmowaniu decyzji w ochronie zdrowia i zapewnianiu zaplecza eksperckiego organizacjom pacjenckim, żeby komunikowały skuteczniej swoje problemy i potrzeby. Fundacja prowadzi działalność naukową, badawczą, doradczą i szkoleniową dla pacjentów i ich organizacji.

Naczelna Izba Lekarska to organ lekarskiego samorządu zawodowego. Reprezentuje lekarzy i lekarzy dentyistów na szczeblu państwowym, opiniuje akty prawne z zakresu ochrony zdrowia. Dbą o przestrzeganie lekarskiego etosu, a także – poprzez organizację szkoleń zawodowych dla lekarzy i lekarzy dentyistów – aktywnie włącza się w proces edukacji polskiej kadry medycznej.

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych to organ samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych. Sprawuje pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu, ustala zasady etyki zawodowej i standardy zawodowe, prowadzi orzecznictwo zawodowe, wydaje prawa wykonywania zawodu. Sprawuje nadzór nad wykonywaniem zawodu, a tym samym nad jakością świadczeń zdrowotnych, współtworzy programy edukacyjne, służące poprawie opieki zdrowotnej, mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego polskiemu społeczeństwu.

Naczelna Izba Aptekarska jest organem samorządu zawodowego farmaceutów, sprawuje pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu farmaceuty, opiniuje akty prawne z zakresu ochrony zdrowia.